

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у ХХІ столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

34. Еміграція студентської молоді України

Анастасія Гончаренко , Олександр Казаков
Національний університет харчових технологій

Одним із провідних напрямів міграційної політики є визначення провідних міграційних уподобань молоді – тієї частини економічно активного населення, яка, з одного боку, найбільш схильна до прийняття радикальних міграційних рішень, а з іншого – є найбільш необхідною для прискореного економічного розвитку будь-якої країни.

У сучасних умовах наявність диплому про вищу освіту є потужним чинником подальшої еміграції молодого українського фахівця, оскільки підвищує шанси як професійної реалізації взагалі, так і професійної інтеграції в приймаюче співтовариство, зокрема за кордоном. Все більше молодих українців прагнуть отримати підготовку і кваліфікацію міжнародного стандарту у закордонних університетах. Для молоді можливість професійної реалізації і кращі матеріальні умови життя мають превалюють значення. Вибір тієї чи іншої міграційно-професійної стратегії визначається, в першу чергу, професійними чинниками. Переважна більшість студентів готові розглянути і оцінити необхідні для повернення на батьківщину умови. Найбільш вагомим чинником в очах молодих фахівців є матеріальний фактор - висока заробітна плата, наявність висококласного професійного середовища, реальність швидкого кар'єрного росту, можливість міжнародних професійних контактів, зарубіжних поїздок, а також доступ до сучасного устаткування, інформаційні і комунікаційні можливості (Internet, e-mail).

Опитування молоді надає можливість встановити ієрархію мотивів, які зумовлюють поїздки за кордон [1]:

- ✓ заробіток задля задоволення поточних життєвих потреб – харчування, придбання необхідних товарів повсякденного вжитку (одягу тощо);
- ✓ заробіток задля поліпшення житлових умов (купівлі квартири чи побудова будинку),
- ✓ придбання машини або інших дорогих товарів тривалого вжитку;
- ✓ накопичення коштів для оплати навчання дітей у вищих навчальних закладах;
- ✓ накопичення стартового капіталу для створення власного бізнесу або розвитку своєї справи;
- ✓ мотиви нематеріального характеру (побачити світ, здобути певні трудові навички, поліпшити знання мови тощо).

Згідно із результатами опитування, проведеного Інститутом Горшеніна серед українських студентів, проблема працевлаштування молоді є найбільш актуальною (64,5% респондентів відповіли, що саме це питання турбує їх найбільше) [2]. Водночас лише кожен третій (29,1%) український студент задоволений життям в Україні і бачить перспективи для себе, особливо що стосується подальшого працевлаштування. Серед найпоширеніших причин відмов роботодавців у роботі для молодих спеціалістів – "відсутність досвіду роботи за фахом". Проте неофіційно роботодавці називають ще одну причину – надзвичайно високу готовність молодих фахівців до еміграції, і орієнтацію студентів швидше на життя і роботу за кордоном, ніж в Україні.

У 2012 році кількість студентів та аспірантів із країн колишнього Радянського Союзу, що виїхали на навчання за кордон, є на третину більше, ніж у попередньому році [2].

Вони дійсно розглядають навчання як крок до подальшого працевлаштування на Заході. Адже для них важливим чинником благополуччя є хороші умови праці і високий рівень життя за кордоном (табл. 1).

Таблиця 1

Трудові мігранти за віковими групами, % [3]

Вікові групи	2001		2008	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
15-24 роки	17	16,2	16,8	12
25-29 років	19,6	11,8	15,1	12,3
30-34 роки	17,1	19,5	15,2	16,6
35-39 років	17,4	16	14,9	14,2
40-49 років	21	27,8	28,9	30,2
50-59 років	7,9	8,7	9,1	14,7

Перелік країн, куди мігрує найбільша кількість осіб, наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Країни працевлаштування трудових мігрантів з України на 2008 р. [4]

Країна	Кількість мігрантів, тис. осіб	Частка мігрантів, %
Росія	710,3	48,1
Італія	198,3	13,4
Чехія	175,1	11,9
Польща	118,1	8,0
Угорщина	47,0	3,2
Іспанія	40,0	2,7
Португалія	39,0	2,6
Інші країни	148,3	10,1
Разом	1476,1	100

У той же час, якщо розглядати еміграцію як рух інтелектуальних ресурсів, то можливо виявити й позитивну тенденцію. Більшість українських студентів, що проходять підготовку на заході, не бажаючи повертатися назавжди, передбачають професійну співпрацю з українськими організаціями. Таким чином, потенціал "інтелектуального повернення" у вигляді ідей, професійних знань досить високий.

Міграція інтелектуальних ресурсів розглядається як характеристика сучасного світу, найважливіша складова процесу глобалізації. Здобування освіти за кордоном свідчить про високий соціальний ресурс особи і дозволяє підвищити якість людського капіталу. Це міграція нового типу, що змінює традиційний її поділ на тимчасову і постійну. Колишній жорсткий розподіл "повернення - неповернення" все частіше поступається місцем вільної моделі індивідуальної поведінки, яка враховує конкретні для даної людини "плюси" і "мінуси" переїзду. Таке поняття, як "віїзд на постійне місце проживання", хоча і продовжує використовуватися у міграційній практиці, але поступово втрачає свій початковий сенс.

Література

1. *Левцун О.* Зовнішня трудова міграція в Україні як демографічна проблема // Діалог UA// <http://dialogs.org.ua/ru/material/full/2/4040>

2. *Зануда А.* Українська молодь не протестує, а емігрує [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2011/12/111209_jobless_youth_ukraine_az.shtml

3. *Населення України. Трудова еміграція в Україні.* - К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. - 233 с.

4. *Зовнішня трудова міграція населення України* [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://openukraine.org/doc/BK-MIGR-END.pdf>.

5. *Малиновська О. А.* Міграція і міграційна політика.: Навч. посіб, – К.: Центр наукової літератури, 2010. – 304 с.

6. *Зовнішні трудові міграції населення України* / За ред. Е.М. Лібанової, О.П. Позняка. — К.: РВПС України НАН України, 2009. — С. 153-154.